

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Мукачівська міська рада
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України»
Луцький національний технічний університет
Українська інженерно-педагогічна академія (м. Харків)
Хмельницький національний університет
Вроцлавський економічний університет (Польща)
Державна вища школа в Освенцімі (Польща)
Пряшівський університет в Пряшеві (Словаччина)
Університет Обуди, м. Будапешт (Угорщина)**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКОВОГО Й ОСВІТНЬОГО
ПРОСТОРУ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
Міжнародної науково-практичної конференції**

ТОМ 1

**Мукачево
14-15 травня 2015 року**

УДК [001+37]:339.92(4)
ББК 72

Актуальні проблеми наукового й освітнього простору в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, 14-15 травня 2015 р., Мукачево. Том 1 / Ред.кол. : Щербан Т.Д. (гол.ред.) та ін. – Мукачево : Вид-во «Карпатська вежа», 2015. – 390 с.

У збірнику представлено тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми наукового й освітнього простору в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Розглядаються питання підвищення конкурентоспроможності кадрового потенціалу сфери туризму та гостинності, досліджуються теоретичні та практичні шляхи модернізації підготовки педагогічних кадрів в умовах інтеграції у світовий освітній простір, аналізуються актуальні питання науки, технологій і виробництва на шляху європейської інтеграції України.

Видання розраховане на науковців, спеціалістів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною діяльністю.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д.психол.н., професор (голова), **Гоблик В.В.** – д.е.н., доцент, **Пап В.В.** – д.е.н., доцент, **Мілашовська О.М.** – д.е.н., професор, **Товканець Г.В.** – д.пед.н., доцент, **Проскура В.Ф.** – д.е.н., професор, **Кабачій В.М.** – к.фіз.-мат.н., доцент, **Корнієнко І.О.** – к.психол.н., доцент, **Кобаль В.І.** – к.пед.н., доцент.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

УКРАЇНА
Міністерство освіти і науки України

© Мукачівський державний університет, 2015

097351

Викладання вище названих спеціальних навчальних дисциплін дозволить адаптувати систему отриманих екологічних знань відповідно до специфіки майбутнього фаху. Незважаючи на це питання екологічного виховання та формування екологічної культури повинні бути провідними, наскрізними при вивченні всіх навчальних дисциплін.

Екологічна підготовка фахівців у сфері туристичного бізнесу має стати складовою частиною стратегії розвитку туристичного бізнесу в Україні. Володіючи значними туристичними ресурсами, потенціалом, досвідом та інтелектом, наша країна зможе в короткий термін, на основі розробленої стратегії забезпечити безпечний розвиток туризму. Цим самим буде зроблено важливий крок у формуванні системи стратегічних рішень, що визначають майбутнє не лише туристичного бізнесу, а й соціально-економічного розвитку України в цілому.

УДК 338.4:378.14

Л.І. МЕДВІДЬ, К.М. МОВЧАН
Мукачівський державний університет

РЕГІОНАЛЬНА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ СФЕРИ ТУРИЗМУ

Кадрове забезпечення є однією з найважливіших проблем розвитку туристичної галузі в Україні. У Законі України «Про туризм», Державних програмах та інших нормативних документах з питань розвитку туризму зазначається, що подальший розвиток індустрії туризму в Україні гальмується недостатньою забезпеченістю туристичної сфери висококваліфікованими фахівцями.

Відсутність професійно підготовлених кадрів перешкоджає та уповільнює розвиток туристичної галузі в регіонах. Вищі навчальні заклади України, які здійснюють підготовку фахівців для сфери туризму, хоч і випускають їх значну кількість, однак вони не завжди є готовими вирішувати проблеми, що постають перед вітчизняним туристичним бізнесом. Це відбувається через:

- невідповідність змісту туристичної освіти потребам країни і окремого регіону;
- перевагу теоретичної складової над практичною у програмах і структурі підготовки;
- недостатнім обсягом вибіркової частини відповідно до спеціалізації майбутніх фахівців для сфери туризму;
- недосконалість стандартів туристичної освіти, застарілі освітньо-професійні характеристики та освітньо-професійні програми підготовки;
- відсутність державної концепції напрямків і змісту підготовки працівників туристичної галузі та їх фахової спеціалізації, що диктується

потребами ринку та регіону;

– нестачу заходів з удосконалення і подальшого розвитку системи туристичної освіти в цілому.

На сьогоднішній день регіональна складова туристичної освіти теж не відповідає потребам суспільства, про що свідчать існуючі протиріччя: між потребою у кваліфікованих фахівцях туристичної галузі, здатних до роботи в регіональних умовах та існуючим рівнем готовності студентів до професійної діяльності; між розширенням можливостей навчальних закладів формувати регіональний компонент змісту професійної туристичної освіти та державними стандартами; між можливістю формувати професійно значущі якості фахівців у даному регіоні та недостатньо розробленими організаційно-педагогічними умовами їх підготовки.

Аналіз сучасного стану розвитку технологій професійної підготовки фахівців сфери туризму в країнах-членах ВТО, структури, змісту і педагогічних технологій навчання підтверджує, що система підготовки фахівців туристичної галузі повинна ґрунтуватися на нових пріоритетах і принципах сучасної професійної освіти з використанням загальних закономірностей і з врахуванням місцевих особливостей тих регіонів, для яких готують фахівців [1]. У контексті вивчення сучасного стану кадрового потенціалу сфери туризму у межах конкретного регіону, необхідно враховувати його особливості і потреби у відповідних кадрах.

Процес формування такої регіональної складової підготовки фахівців відбувається через розробку варіативної частини навчальних дисциплін у планах вищих навчальних закладів, що здійснюють підготовку цих фахівців. Аналіз навчальних планів, за якими ведеться підготовка студентів напряму підготовки «Туризм» у МДУ, дозволяє зробити висновок, що сьогодні регіональна складова підготовки фахівців для сфери туризму представлена такими дисциплінами: «Туристична регіоналістика» та «Регіонознавство». Окремі теми, що пов'язані з розвитком регіонального туризму, передбачені у програмах таких предметів: «Організація туризму (Організація туристичних подорожей)», «Організація туризму (Організація екскурсійної діяльності)», «Організація туризму «Туроперейтинг», «Спеціалізований туризм», «Діяльність туристської самодіяльної організації», «Основи музезнавства», «Туризм на природоохоронних територіях» тощо. Цей регіональний компонент забезпечуватиме підготовку студентів для роботи в туристичній галузі регіону, враховуючи туристичний потенціал та специфіку краю.

У цьому контексті з метою підвищення рівня готовності студентів до роботи в регіональних умовах доцільно ввести у навчальні плани за напрямом підготовки «Туризм» спецкурси, програми яких дозволятимуть не тільки передавати інформації про шляхи та перспективи розвитку туризму в регіоні та механізми забезпечення цього розвитку, а й формуватимуть світоглядні позиції працівників туристичної сфери, сприятимуть їх творчому розвитку та самовдосконаленню.

Отже, на нашу думку, в основі підготовки фахівців для сфери туризму

регіону повинні стати принципи територіальної цілісності регіону, історизму, туристично-краєзнавчий принцип, а змістовою основою регіонального компоненту змісту професійної туристської освіти має стати його туристська спеціалізація. Враховуючи, що теоретичний компонент туристичної освіти переважає над практичним, що є серйозним недоліком підготовки фахівців галузі, необхідно ввести краєзнавчі практики, які сприятимуть формуванню у студентів стійкого інтересу до вивчення природних, суспільно-історичних, етнографічних та інших видів туристичних ресурсів регіону. Разом з теоретичною підготовкою це забезпечуватиме важливий регіональний компонент у змісті професійної підготовки фахівців для сфери туризму.

Література

1. Кнодель Л.В. Теорія і практика підготовки фахівців сфери туризму в країнах-членах Всесвітньої туристичної організації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика проф. освіти» / Л.В. Кнодель. – Тернопіль, 2007. – 41 с.

УДК 338.48 (477:75)

Т.Л. МІЩУР

Мукачівський державний університет

МОРАЛЬНА КУЛЬТУРА ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Загальновідомо, що багато держав світу забезпечують достойний рівень життя громадян за рахунок підприємництва як важливої складової економіки. Необхідність економічного росту в Україні зумовлює глибокий аналіз потенціалу підприємницької діяльності не тільки як важливої складової економіки, а й її моральний вимір, моральний аспект.

Науковці все більше уваги звертають на морально-етичні засади в економіці, що зумовлено її соціальною природою. Зокрема, М.А. Лучко розглядає усі сторони бізнесових взаємовідносин організації [2]. Проблемам етичного та соціального менеджменту присвячені дослідження О.Білоруса, В.Е. Косарева, Р.Ф. Пустовійт, О.С.Сосніна та інших українських вчених. Б.З. Мільнер відстоює думку про те, що виживання сучасного підприємства і отримання конкурентних переваг можна забезпечити тільки за рахунок приведення в дію його «нематеріальних активів» [3, 217-234]. О.А. Косинська обґрунтовує можливості підвищення морально-етичної культури як одного з важливих нематеріальних активів діяльності підприємств туристичної сфери [1]. Ряд відомих дослідників в області бізнесу (Дж.Сідерблом і Ч. Дж. Дохерті) доводять, що багато людей іде на компроміс із власними моральними стандартами під впливом умов, які існують в організації [4, 15-23].

У сучасному розумінні «мораль» є сукупністю принципів і норм поведінки людей по відношенню один до одного і в суспільстві. Вона є

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКОВОГО Й ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ В
УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ»**

14-15 травня 2015 р.

**Збірник тез доповідей
Міжнародної науково-практичної конференції**

Редактор випуску: *Щербан Тетяна Дмитрівна*
Відповідальні за випуск: *Кобаль Василь Іванович*
Максютова Олена Володимирівна
Верстка: *Мороз Іван Федорович*

Оригінал-макет видання виготовлено у редакційно-видавничому відділі
Мукачівського державного університету

89600, Закарпатська обл., м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26,
тел./факс: (03131) 3-13-43, 2-11-09.
E-mail: nauka@msu.edu.ua

Здано в набір до друку 05.05.2015 р.
Формат 148/210. Папір офсетний. Друк на різнографі
Гарнітура Times New Roman
Тираж 300 прим.

Адреса видавництва:
Видавництво "Карпатська Вежа",
вул. Миру, 10, м. Мукачево, Закарпатська обл., 89600,
тел.: (03131) 2-20-02
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру України суб'єктів
видавничої справи серія ЗТ №10 від 20.03.2001 р.